

II Pla de recerca 1997-2000

Antoni Giró i Roca

Director general de Recerca

Ningú no posa en dubte avui en dia que el progrés aconseguit per les societats avançades, tant des del punt de vista econòmic com des del de millora de la qualitat de vida dels ciutadans, ha anat estretament lligat a la capacitat de generar i assimilar nous coneixements.

El coneixement és, avui, un recurs tan important per a l'economia com en una altra època ho foren els recursos energètics i les primeres matèries, o el capital. Com ja havia anticipat l'economista austríac J. Schumpeter en els anys quaranta, gran part de la lluita concurrencial que tingués lloc en els mercats internacionals s'havia de basar en les innovacions, en la incorporació "d'intel·ligència" als processos productius o als mateixos productes o materials; és a dir, en el desenvolupament i l'explotació industrial o comercial de noves idees, de nous coneixements. De fet, tots els analistes coincideixen en el fet que en uns moments en què la globalització dels mercats i la internacionalització de l'economia obliguen a competir amb països amb costos menors de mà d'obra, el nostre únic avantatge pot residir en el camp de les idees, en la recerca i millor explotació dels coneixements.

No és d'estranyar, per tant, que de les diferents instàncies públiques amb responsabilitats de govern, no només estatals, sinó subestatals o supraestatals, hi hagi un interès creixent a organitzar, fomentar i planificar la investigació científica i el desenvolupament tecnològic, i s'intentin formular polítiques que accelerin l'obtenció de resultats socialment i econòmicament rellevants.

En aquesta línia el I Pla de recerca va sorgir de la necessitat d'ordenar i consolidar les accions que tradicionalment havia dut a terme la CIRIT des del 1980 i també la voluntat d'iniciar nous camins per potenciar la recerca a Catalunya, per tal d'articular un sistema de ciència i tecnologia propi.

Ara, en analitzar els primers resultats, podem veure que aquest I Pla ha suposat la revalorització del treball en equip i ha donat més vitalitat a l'actual sistema públic mitjançant la creació i potenciació de tres figures noves: els grups de recerca consolidats, les xarxes temàtiques i els centres de referència.

Malgrat això, el nostre sistema de ciència i tecnologia encara no és equiparable a la mitjana dels països de la UE, sobretot si tenim en compte els punts següents:

1. El baix nivell de despesa total en R+D respecte al PIB.

2. La saturació de la capacitat d'absorció del personal investigador per part del sector públic i la manca d'interès per part del sector privat per incorporar aquest tipus de professionals.

3. La implicació insuficient del sector privat en el sistema de ciència i tecnologia.

Per tot això, no ens ha d'estranyar que un dels objectius del II Pla de recerca 1997-2000 sigui, precisament, l'increment dels mecanismes de transferència de resultats de la recerca i l'increment de la participació dels sectors productius catalans, especialment de les PIME, en el sistema de ciència i tecnologia de Catalunya. En definitiva, el II Pla de recerca, per tal d'intentar resoldre les carències i els problemes descrits, proposa en primer lloc reforçar la competitivitat i la capacitat dels nostres grups de recerca, i en segon lloc tot un seguit d'actuacions que facilitin l'apropament de la recerca pública als sectors productius.

Al mateix temps, en un moment de contenció presupostària, ha de propiciar l'acció coordinadora dels departaments de la Generalitat per tal d'aconseguir l'aprofitament òptim dels recursos públics que a Catalunya es destinen a R+D. Per això, quan des de la vicepresidència de la CIRIT es va donar impuls a l'elaboració d'aquest Pla, érem molt conscients que difícilment podríem assolir aquests grans objectius sense escoltar i consultar totes les institucions i organismes implicats: departaments de la Generalitat, investigadors, associacions d'empreses i responsables dels centres de transferència de tecnologia.

Després d'aquesta consulta àmplia on van participar més de 300 investigadors i 40 empreses i associacions, la Comissió d'Assessorament i Seguiment del Pla de recerca va fer una síntesi per àrees temàtiques i va elaborar la proposta final que va ser tramesa a la CIRIT i després al Govern perquè fos aprovada.

Aquest II Pla de recerca s'estructura, com es pot veure en l'esquema de la figura 1, en set àrees de gestió.

La primera està destinada a fomentar el progrés general del coneixement i les sis restants a desenvolupar les línies de recerca que s'han prioritzat agrupades en les corresponents àrees temàtiques: cultura i societat, salut i qualitat de vida, medi ambient i recursos naturals, agroalimentació, tecnologies industrials; ordenació del territori, i tecnologies de les obres públiques i de la construcció.

Aquesta estructura s'ha d'entendre únicament com una fórmula d'organització que facilitarà tant el foment de la recerca en qualsevol dels àmbits d'interès científic dins la primera gran àrea de gestió, com la potenciació d'especificitats concretes dins les sis àrees restants, i en cap cas pretén actuar com a mecanisme d'exclusió de qualsevol proposta de recerca de qualitat.

El desenvolupament de tota la recerca es realitzarà primerament mitjançant el programa de foment general de la recerca a través d'accions concretes sobre totes les àrees o focalitzades en algunes de les línies, que potenciaran la recerca bàsica o aplicada. Ara bé, l'avenç del sistema de ciència-tecnologia-indústria no depèn només

de les polítiques de recerca i d'innovació que es duguin a terme, sinó també de la política que les interrelaciona, que és la de la transferència de tecnologia. És en aquest terreny que encara ens queda molt camí per fer. Per això s'ha introduït un segon programa horitzontal de desenvolupament i transferència de tecnologia i coneixements per tal d'afavorir la transferència dels resultats de la recerca als sectors productius i a la societat, i això constitueix una de les grans novetats d'aquest II Pla de recerca de Catalunya 1997-2000, que avui us presentem amb la voluntat que constitueixi l'instrument que ens ajudi a tots a aconseguir les fites de futur i assolir amb confiança els reptes que ens oferirà el segle XXI.

II Pla de recerca de Catalunya 1997/2000

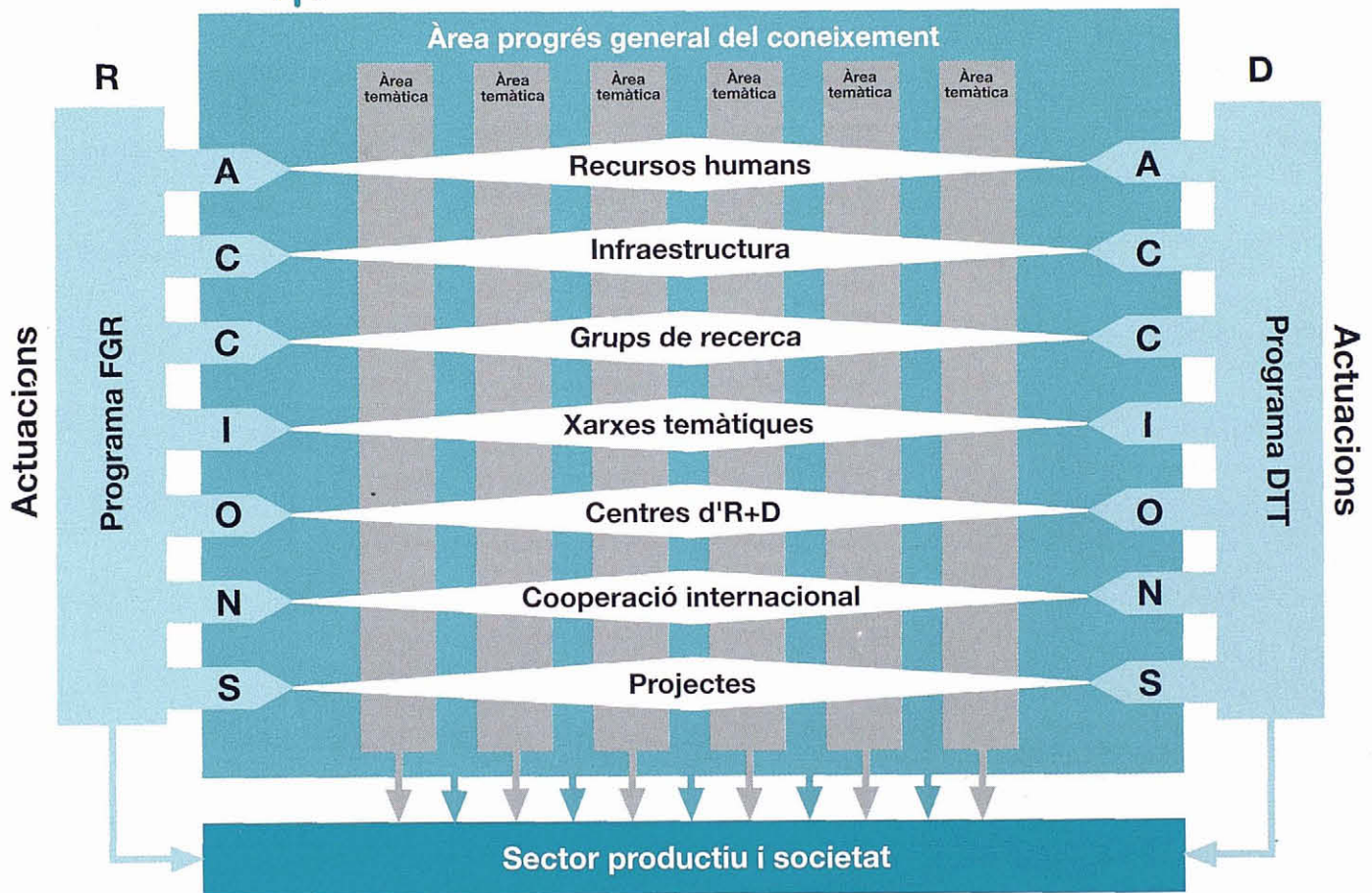

Figura 1: Estructura del II Pla de recerca